

Zamyšlení nad časopisem České kardiologické společnosti

V tomto čísle Cor et Vasa vychází dokument vypracovaný pracovní skupinou Evropské kardiologické společnosti (Klub editorů) nazvaný „Časopisy evropských národních kardiologických společností“. Časový souběh uveřejnění tohoto dokumentu spolu s ukončením mého patnáctiletého mandátu vedoucího redaktora a s mým životním jubileem mě vedou k zamyšlení nad historií, posláním, možnostmi a dalším vývojem časopisu České kardiologické společnosti.

Česká kardiologická společnost byla založena roku 1929, ale neměla do roku 1993 svůj časopis. Titul Cor et Vasa existoval sice od roku 1959, ale byl to časopis financovaný českým ministerstvem zdravotnictví, ve kterém publikovali kardiologové z takzvaného východního bloku. Vycházel simultánně v ruské a anglické verzi. Šéfredaktorem byl nejdříve prof. František Herles, později prof. Jiří Widimský. Po listopadu 1989 přestalo ministerstvo zdravotnictví vydávání financovat, časopis načas přestal vycházet a hrozil zánik titulu. V této situaci se výbor ČKS rozhodl titul převzít jako oficiální časopis kardiologické společnosti a přidat k němu i informační bulletin Kardio, na který rovněž nebyly dotace. Kardio bylo periodikum tištěné v IKEM a distribuované členům České a Slovenské kardiologické společnosti. Od rozhodnutí k realizaci však zbýval kus cesty. Za socialismu bylo vydávání časopisu financováno centrálními institucemi. Kardiologická společnost se od změny režimu zcela osamostatnila od České lékařské společnosti Jana Evangelisty Purkyně; pro vydávání časopisu jsme však neměli ani dostatek peněz ani zkušeností. Pomohl náš přítel Mgr. Jaroslav Hořejší, bývalý vedoucí Střediska vědeckotechnických informací IKEM. Navrhl a na počítací výrobil obálku časopisu a obstaral vydavatele, pro kterého určitou dobu pracoval jako vedoucí redaktor vydavatelství. Časopis vycházel zprvu jen 6× ročně, později 8×, pak 10× ročně, a teprve od roku 2002 vychází jako měsíčník. Výbor ČKS (Společnost) již na počátku rozhodl, že všichni členové společnosti budou dostávat časopis zdarma a zpočátku Společnost vydavateli za výrobu a distribuci platila. Teprve daleko později jsme zjistili, že vydávání periodika je výdělečné a od určité doby platí naopak vydavatel Společnosti.

Není tajemstvím, že v současnosti se vydavatel dostal díky jiným aktivitám do těžkostí a Společnost byla proto nucena spolupráci s ním ukončit. Ve výběrovém řízení na nového vydavatele uspěl právě Jaroslav Hořejší, který před 15 lety stál u zrodu nového Cor et Vasa a kruh se tak uzavírá.

Během téměř 16 let se redakční rada snažila vylepšovat obraz časopisu. Objevovaly se připomínky k tomu, že časopis by měl být v databázi MEDLINE, že by se měl získat impakt faktor, že by se mělo získávat více a lepších příspěvků. Navrhovalo se vydávání v angličtině, odměňování autorů a recenzentů. Dobře míněné a upřímné podněty se však ukázaly jako obtížně realizovatelné. Časopis vycházející v českém jazyce dnes nezíská impakt faktor ani se nedostane do elitní databáze. Teprve od roku 2006 je časopis v databázi SCOPUS a EMBASE. Původním záměrem bylo vydávat články buď v češtině nebo angličtině, anglických příspěvků však ubývalo až téměř vymizely. Pokud by časopis vycházel

pouze v angličtině, ztratí se smysl národního časopisu a zúží se okruh čtenářů. Zatím u nás jen menšina odběratelů čte anglicky. Navíc by ubyl zájem sponzorů. Určitou dobu trpěl časopis nedostatkem příspěvků. Objevily se totiž další časopisy s kardiologickou problematikou, z nichž některé za rukopisy platí. Příliš mnoho kardiologických žurnálů na tak malý stát. Sám jsem vždy prosazoval, aby se v oficiálním časopise Společnosti příspěvky ani recenze nehonorovaly. Publikování a recenzování má být čestné, stejně tak jako byla vždy čestná i funkce vedoucího redaktora. Autor má být nezávislý na vydavateli i na sponzorech.

V dokumentu vypracovaném pracovní skupinou Evropské kardiologické společnosti (ESC) se hovoří především o úloze národních časopisů ve vzdělávání a harmonizaci klinické práce a úloze redakce hlavně v procesu odborné recenze v posuzování střetu zájmů. Svědomí naší redakce je v tomto ohledu čisté. Příspěvky posuzují nezávisle dva recenzenti a opravené verze jsou znovu a často i vícekrát posuzovány. Jistě je ale i co zlepšit. Bude nutné posuzovat rukopisy přísně anonymně. Pokud však jde o střety zájmů, redakce nikdy nepovolila ani náznakům zájmu sponzorů a vydavatele.

Pracovní skupina ESC (Klub editorů) zdůvodňuje svou existenci nutností propojení národních časopisů ve smyslu registrace národních klinických studií, přebírání evropských doporučení, zveřejňování místních praxí v péči o pacienty a konečně nutností informovat o významných klinických studiích i otiskováním důležitých abstraktů do místních jazyků.

Jako vedoucí redaktor jsem též viděl hlavní poslání českých vycházejících časopisů v doškolení lékařů i publikování doporučených postupů, v informování členů Společnosti o nově zaváděných metodách a zkušenostech s nimi a poskytování informací o tom, na jakých pracovištích se zavádějí a jak velké jsou zkušenosti s různými metodami. Často se nám to dařilo.

V období přechodného nedostatku příspěvků zasáhl výbor ČKS tím, že vyzval a stimuloval odborníky k publikování přehledových článků v rubrice Postgraduálním vzděláváním. Doporučené postupy jsou pravidelně otiskovány. Zprávy o výsledcích stěžejních klinických hodnocení léků i invazivních léčebných postupů jsou zveřejňovány ihned po skončení kongresů a jsou komentovány ve formě úvodníků. Tím vším časopis přispívá nejen k „harmonizaci“, ale hlavně ke zlepšení péče o pacienty.

Závěrem bych chtěl poděkovat jako odcházející vedoucí redaktor Cor et Vasa všem, kteří mi v mé práci pomáhali, členům redakční rady, recenzentům i autorům a jmenovitě paní redaktorce Jiřině Kadeřávkové a mé sekretářce paní Marii Burešové. Nově nastupujícímu vedoucímu redaktoru prof. Michaelu Aschermannovi i novému vydavateli časopisu a výkonnému řediteli Mgr. Jaroslavu Hořejšímu pak přeji hodně úspěchů i vytrvalosti v práci s autory i recenzenty. Člověk má vždy co vylepšit.

Jaroslav Hořejší